

Стачка гарнякоў у Англіі.

Урад зрывае пастанову каралеўскае вугольнае камісіі.

РАБОЧАЯ ФРАКЦЫЯ ПАЛАТЫ АДСТУПАЕ.

ЛЕНДАН, 22-УІ. Агенства Рэйтэра паведамляе, што рабочая партыя ня будзе выступаць проці пры другім чытанні законапраекту аб рэарганізацыі вугольнае прамысловасці, якое абду-дзецца заўтра, але ў далейшым будзе дамагацца паправак да яго. 28 чэрве-ня, аднак, пры чытанні законапра-екту, аб 8-гадзінным працоўным дні, апазіцыя думае наладзіць энергічны адпор.

На сёньнешнім пасяджэнні палаты ўобшчын на запытаньне, ці думае ўрад

ажыццявіць прапановы каралеўскае камісіі наконт выкупу землі ў зале-жым вугалю, Бальдвін заявіў, што пы-таньне гэтае за апошніх два месяцы зрабілася значна больш складным з прычыны сур'ёзнае страты, якую мелі фінансы дзяржавы ў звязку з усе-агульнаю забастоўкаю і забастоўкаю гарнякоў.

У звязку з гэтым урад павінен перагледзець цалкам гэтае пытаньне, баручы пад увагу сучаснае стано-вішча.

Рэарганізацыя вугляпрамысловасці — пусты гук.

ЛЕНДАН, 22-6. Урад спадзеацца правесці другое чытанне законапра-екту аб 8-гадзінным працоўным дні 29-га чэрвеня в тым, каб уласнікі ка-пальняў мелі магчымасць 30 га выве-сці калі ўваходу ў капальні новыя апавешчэнні.

Урадавы праект аб рэарганізацыі вугольнае прамысловасці сьведчыць, што ўрад ня думае праводзіць аб'яд-

наньня вугольных прадпрыемстваў пры-мусовым парадкам. У практыцы зазна-чана, што «прадпрыемствы могуць зга-дзіцца на аб'яднаньне».

Друк падкрэслівае значэньне заявы Сьміта і ськазае з ёю заявы Кука, сэнс якіх у тым, што згода магчыма на ас-нове скарочэньня заробку, але не на павялічэньні даўжыні працоўнага дня.

Цьвёрдалобьыя лёрды ня сунімаюцца.

Яшчэ 6 подпісаў пад супроць са-вецкай рэвалюцыі.

ЛЕНДАН, 22-6. Яшчэ 6 «цвёрдака-менных» кансерватараў далі свае под-пісы пад рэвалюцыйны аб разрыве зно-сіа з СССР.

Паведамляюць, аднак, што ўрад ду-мае адхіліць гэтую рэвалюцыю перад галасаваньнем, дзея чаго падасць прапанову спыніць спрэчку.

ЛІБЭРАЛЫ ПРАТЭСТУЮЦЬ СУПРОЎ ВАРЖАЙ СССР ПРАМОВЫ ЧЭР-ЧЫЛЯ.

ЛЕНДАН. Канфэрэнцыя лібэральнае фэдэрацыі, якая пасядае зараз у Лён-дане, дзе прысутнічае тысяча дэлега-таў, узваліла рэвалюцыйны пратэсту проці прамовы Чэрчыля 19-га чэрвеня, і прызнала яе абразліваю для СССР.

Рэвалюцыйныя профсаюзы Эўропы падтрымаюць ангельскіх гарнякоў.

«Міжнародныя тыдні дэманстрацый гарнякоў».

БЭРЛІН, 22-УІ. Міжнародная кан-фэрэнцыя рэвалюцыйных саюзаў гор-нарабочых, якая адбылася ў Эсэнэ, абмяркоўвае галоўным парадкам, пі-таньне наконт павялічэньня дапамогі ангельскім гарняком. Міжнародны ка-мітэт прапаганда і к-т руху меншас-ці ангельскага прафэсійнальнага руху пасьведчыў, што рашучасьць ангель-скіх гарнякоў застаецца, як і раней, непахрушчана, але пры гэтым было за-значана, што ёй пагражае дваякая не-бясьпэка: падвоз чужаземнага вугалю і недахоп дапамогі з-за граніцы.

Прадстаўнікі ад паўночных краёў паведавалі аб праведзенай імі кампа-

ніі самідарнасьці. Імкненьне рэвалю-цыйных гарнякоў арганізаваць на кантынэнце забастоўку горнарабо-чых і дапамогу ангельскім гарня-ком з мэтай палешыць і ўласнае эканамічнае становішча сустракае ўпартую перашкоду з боку рэфар-містаў, якія не перашэджаюць выво-дзіць вугаль у Англію і нічым не да-памагаюць ангельскім гарняком.

Каб узмацніць кампанію самідар-насьці і падрыхтоўку міжнароднае забастоўкі горнарабочых, канфэрэнцыя ўхваліла за ўсіх краёх Эўропы пра-весці «міжнародныя тыдні дэман-страцый горнарабочых».

Бальдвін і К-о прагарэў на забас-тоўцы.

ЛЕНДАН, 22-6. Заводы кампаніі Бальдвіна спынены на невядомы час, з прычыны адсутнасьці вугалю. Прэм'-ер мае 232 117 акцый гэтае кампаніі, якая ўладае капальнямі, сталаліцей-нымі заводамі і іншымі прадпрыём-ствамі.

Прывоз чужога вугалю павялічыўся.

ЛЕНДАН, 22-УІ. Статс-сэкрэтэр па справах вугальнае прамысловасці Лейн-Фокс, у адказ на запытаньне ў палате ўобшчын, заявіў, што за апош-ні тыдзень у Англію была прывезена 181 тысяча тонн вугалю. За папярэд-ні тыдзень было прывезена блізка 120 тысяча тонн.

Ні капейкі Вільгельму.

Урад высювае кампрамісны праект адшчадэньня. — Меншавікі зда-ліся. — Кампартыя ня спыніць барацьбы за адабраньне масмасьці ма-натаў.

БЭРЛІН, 22-УІ. Урадавыя партыі пад уплывам вынікаў усенароднага галасаваньня хочуць правесці па ма-гчымасці яшчэ перад летнімі канікула-мі свой кампрамісны законапраект аб усенароднае ранейшым князем за ада-браную маемасьць.

Сацыял-дэмакратычная фракцыя рэйхстагу будзе гэты законапраект да-паўняць сваімі папраўкамі. Нацыяна-лісты — таксама.

Камуністычная фракцыя рэйхстагу патрабуе зараз жа распусьціць рэйх-стаг і ўхваліць закон аб безалатнай канфіскацыі. Кампартыя заяўляе, што яна будзе рашуча змагацца проці

спробы падняць волю мас праз вы-плату ранейшым князем мільярдаў ва-лятых марак, незважаючы на вынікі галасаваньня.

Камітэт, які аднае ўсіх прыхіль-нікаў адабраньня мэмаьсці, у сваёй адозьве зазначае, што вырашана боль-шасць выбаршчыкаў, незважаю-чы на перашкоды з боку прэзыдэ-нта і ўраду, а таксама тэрор мясцо-вае ўлады, патрабавала адабрань-ня маемасьці. Рэйхстаг павінен лічы-цца з вышэйняю воляю паловы сваіх выбаршчыкаў. Камітэт ня спыніць барацьбы за адабраньне масмась-ці ранейшых князёў.

Водгукі на ўсенароднае галасаваньне.

Поспех кампартыі прызнаецца ўсімі. — Сацыял-дэмакраты застаню-да і зараз лёккім буржуазей.

БЭРЛІН, 21-УІ. Вынікі ўсенарод-нага галасаваньня зьяўляюцца самаю новаю тэмаю за ўсіх палітычных ко-лах. Асабліваю ўвагу вяртаючы на ся-бе той факт, што 4-5 мільёнаў галасоў за адабраньне мэмаьсці было пада-дзена асобамі, якія не належалі да ліку выбаршчыкаў, галасавальшых за камуністычную або сацыял-дэмакраты-чную партыі; гэта ў большасці прадстаўнікі дрэбнае буржуазіі.

Друк дэмакратычнае партыі прадба-чыў у выніках галасаваньня поспех ініцыятывы усенароднага галасавань-ня і выяўленьня народнае волі проці маанархіі.

«Форвертс» выступае в вострымі на-падамі на кампартыю, запэкачаючы ні-быта тым, што кіруючае значэньне, на-бытае кампартыяй пры ўсенародным

галасаваньні, можа перашкодуць пры-хільні сацыял-дэмакратаў з урадавымі партыямі, асабліва-ж згодзе нахонт кампраміснага законапраекту аб усен-ароднае ранейшым князем.

«Ротэ Фане» адзначае, што сацыял-дэмакратычныя лідэры сваім сабата-ваньнем адзінага фронту і дапамогаю ўраду Маркса зрабілі вельмі дрэнны ўплыў на вынікі галасаваньня. Гавета кажа, што зьмяганьне пралетарыяту яшчэ толькі распачынаецца пад лёау-гам: «Ні капейкі князю». Кампартыя ў далейшым заклікае масы на бараць-бу проці ўраду, проці ліхварства ў дастаўцы хлеба, проці наступу капі-талу. На барацьбу за гэтыя лёауны кампартыя будзе і далей арганізоўваць адзіны фронт, шляхам скліку кангрэ-су працоўных.

Там, дзе пануе буржуазяе. РАСПРАВА З ВЯЗЬНЯМІ ў КАЛЁНІ-ЯЛЬНЫХ АСТРОГАХ.

ЛЕНДАН, 22-УІ. Гавяце «Дэйлі Мейл» паведамляюць з Калькуты, што з ліку 10 асоб абвінавачаных у абой-стве 27 мая паліцэйскага наглядача цэнтральнага астрого (пасяля збойства ён памёр), трое засуджаны да кары сьмерці, а рэшта — на вечную катаргу.

МАСАВЫЯ АРЫШТЫ РЭВАЛЮЦЫЙ-НАЕ МОЛАДЗІ ў ЛАТВІІ.

РЫГА, 19-УІ. За апошнія дні ў Рызе зроблены масавыя выські і арыш-ты, сярод левае рабочае моладзі. Вод-луг даных паліцыі, арыштавана 24 ча-лавекі.

Правінцыя Хунань далучылася да Кантону.

КАНТОН, 20-УІ. Тан-Шун-Чы, які выступіў проці У-Пэй-Фу ў Хуане, паведаміў па тэлеграфу кантонскаму ўраду, што ён прызнае ўсю ўладу апош-няга над правінцыяй Хунань.

Прысуд французскаму рэвалюцый-наму.

У апеляцыйным судзе ў Парыжы разглядалася справа сэкрэтара рэва-люцыйнае фэдэрацыі працы Менхэме, абвінавачанага ў «анархісцкай» прапа-гандзе. Менхэме аддан пад суд за ле-ташні артыкул.

Суд засудзіў Менхэме на 4 месяцы зьняволеньня.

У Заходняй Беларусі. Шукаюць «красолу».

Наваградскі ваявода генэрал Яну-шайціс выдаў загад, згодна якому паліцыя робіць рэгістрацыю жыхароў, якія перапісваюцца са зьнаёмымі і ра-дзнымі ў СССР.

Усе яны павінны запоўніць анкету, вшыць фатаграфіі і інш.

Па гэтай паводу беларускія дэпу-таты ўнеслі ініцыятыву ў сойм.

Паліцыя старэецца.

У лёзках Мышчыцы і Расьня Бе-расейскага ваяводства паліцыя ні-быта выкрыла камуністычную аргані-зацыю і арыштавала тымат сялян. На-чале гэтай арганізацыі знаходзіліся быццам сяляне: Тодар Дулёвіч, Рыгор Карпук і Нестар Лапчук.

Камуністычныя адозвы.

Перад дарквой у вёсцы Новы-Рас-ся было раскідана шмат камуністыч-ных адозваў.

Паліцыя робіць масавыя выські ся-род сялян гэтай вёскі.

Арыштавана некалькі чалавек.

5 гадоў турмы.

У палове ліпеня 1925 г. палітычная паліцыя арыштавала ў вёсках Смэр-гоні, Ашмянскага павету: Міхася Трап-коўскага, Міхася Янчукіча, Яна Грышуна, Віпсуа Трыну, Уладзіміра Дубіцкага і Юльяна Куліцкага, запа-даворных у камуністычнай дзейнасьці.

Усё абвінавачаньне грунтавалася на даносах агентаў дэфэнзы.

Суд засудзіў Куліцкага і Янчукіча на 2½ гадоў турмы, а рэшту абвіна-вачаных у зьвязку з адсутнасьцю ма-тар'ялаў абвінавачаньня — апраўдаў.

Аргумент бата.

Разгляд урадавага праекту зьмены канстытуцыі зноў адложаны.

На пасяджэньні сойму ад 22 чэрве-ня разглядаўся толькі арыентацыйны дзяржаўны бюджэт на трэцюю кадру 1926 г., а галоўнае зайвастрэйшае пытаньне — разгляд праекту аб пашы-рэньні ўлады прэзыдэнта і ўраду адло-жаны да 2 ліпеня.

Матчыма, што разгляд гэтага праек-ту адложаны дзеля лепшага выяўлень-ня становішча пазасойных соймавых партыяў.

Асабліва няёмкай павінен зья-мае ППС. Што тычыцца зьмены кан-стытуцыі ў бок прадастаўленьня прэз-дэнту права роспуску сойму, то з гэ-тым ява пры пэўных умовах яшчэ атэжэецца, але што тычыцца права «вэста» для прэзыдэнта і іншых праек-таў пашырэння выканаўчае ўлады коштам сойму, то да гэтых праектаў П. П. С. займае нават варажое ста-новішча.

Вядомы пэпэсаўскі лідэр Дашыно-віш ў «Роботніку» (№ 165):

Пры зацьверджанні гэтага праекту, сойм зробіцца другараднай установай у дзяржаве. Аб кантролі соймам дзейна-чых у ўраду, пры гэтых умовах, ня можа быць ніякай гутаркі. Гэты кан-троль стаў бы толькі паводам да поў-нага скасаваньня сойму.

Месца ўсемагутнага сойму заняў-шы

У апошні час.

Брыян здолеў сфармаваць урад.

ПАРЫЖ, 23-УІ. Агенства Гаваса паведамляе: у размове з прадстаў-нікамі прэсы Брыян заявіў, што кабінэт ужо ім складзены і сёньня будзе канчаткова размеркаваны ўсе партфэлі, апроч партфэля міністра фінансаў. Водлуг слоў Брыяна, між сябрамі будучага ўраду дасягнута поўная згода ва ўсіх пытаньнях, у тым ліку і ў пытанні аб фінансавым становішчы.

Кандыдаты ў новы кабінэт Брыяна.

ПАРЫЖ, 23-УІ. Агенства Гаваса паведамляе, што Кайё даў прынцы-повую згоду заняць пасаду міністра фінансаў, прычым ён будзе выпаднаць таксама функцыі намесьніка старшыні ўраду. Пасаду вайсковага міністра мабыць вайме генэрал Торж, міністра народнае асьветы — Эррыё. Апроч та-го, водауг чутак, у новы склад ўраду уваходзяць ранейшыя міністры: Лейг (марскі), Бер'е (калёніі), Журдэн (ядны), Даваль (жытцы), Дуран (унутр-спраў) і Дуравур (працы).

Сёньня ўвечары Брыян падасць прэзыдэнту Думэргу на зацьверджань-не поўны сьпіс новага кабінэту.

Хваля забастовак у Кітаі.

ПЕКІН, 21-УІ. За апошнія тыдні забастовачны рух у Кітаі захавалася ўсё новыя галіны прамысловасці. На кітайскіх і японскіх тэкстыльных фаб-рыках бастуе 5.000 рабочых. Таксама забаставалі паштавікі, краўцы, сьлу-жачыя некаторых устаноў і інш. На шоўкапрадзільных забастоўка нядаўна пачалася з-за патрабаваньня рабочых павялічыць заробтак і скараціць рабочы дзень. Агульным лік бастуючых у чужаземных і кітайскіх шоўкапра-дзільных перавышае 3.000 чал. Адбываюцца дэманстрацыі бастуючых і стычкі з паліцыяй.

У Саюзных Рэспубліках.

Павінашаваньне Кемаль-пашы ад прадстаўнікоў ураду СССР.

МАСКВА. Старшыня ЦВК СССР тав. Калінін паслаў Кемаль-пашы тэле-граму з прывітаньнем з прычыны павышэньня ад пагражаўшае яму не-бясьпэкі, а таксама з пажаданьнем ада-роўя, сілы і энэргіі для далейшае яго дзейнасьці.

Такая-ж тэлеграма паслана старш-ні рады міністраў Турцыі Ішмэд-пашы ад наркома замежных спраў Чы-рына.

Палёгкі ў выплаци с-г. падатку.

МАСКВА, 22-УІ. Савет Народных Камісараў СССР на пасяджэньні 22-га чэрвеня заслаухаў паведамленьне аб ходзе падрыхтоўкі да ажыццяўленьня закону аб адзіным сельска-гаспадар-чым падатку, ухваленага на сесіі ЦВК СССР. Выявілася, што выдадзеныя для выкананьня інструкцыі ў некаторых райёнах і, між іншым, у цэнтральных райёнах значна абцяжарылі-б падат-ных густцаў сьлянаства, якія маюць ва-работкі на баку. СНК СССР ухваліў падаць у ЦВК Саюзу праект закону, які прадбачыць папраўкі з мэтай па-даць сьпіцы абцяжараньня палатам сьляна.

Пералёт Токіё — Масква — Капэнгаген.

МАСКВА. Надочы ў 11 гадз 10 хвіл. раніцай у Маскву прыляцеў аві-атар Бодвэд, які робіць пералёт То-кіё — Масква — Капэнгаген. З Токіё ён

выляцеў 8 дзёя таму навад. Усё ал-дэглаьсць ад Токіё да Капэнгагена ў 12 тысяч кіламетраў ён пакрыў ў 9 дзёя.

Пераварот у папаровай прамы-словасці.

НОВАСІБІРСК, 21-УІ. Краявы са-вет народнае гаспадаркі абмяркоўваў вынайджоны інжэнерам Валежавым спо-саб вырабу паперы і картону з новае сыравіны без шмапцы. Вынаходка прывяна вельмі каштоўнаю, абцяю-чаю пераварот у папаровай прамыс-ловасці. Арганізоўваецца пробная вы-працоўка картону і паперы. Адначас-на праводзіцца вывучэньне папшчы ва-лежай сыравіны.

Першая фабрыка на Сахаліне.

АЛЯКСАНДРАЎСК НА САХАЛІНЕ, 23-УІ. 11-га ліпеня там адчыняецца першая савецкая фабрыка.

Дапамога пацярпелым ад не-дароду.

РАЗАНЬ, 23-УІ. Адпущана 2.391.500 рублёў на дапамогу пацяр-пелым ад недароду паветам. Сярод жыхарства размяркована 812 тысяч пудоў хлеба, які выдаваўся на гра-мадзкія работы, распачатыя ў маі.

Аргумент бата.

ўсемагутны ўрад. А польскае грама-дзяства папала б з аднае ныволі ў другую, бо Польска меры ня знае, бо ў Польшчы ўсе нека даходзіць да кры-насьці.

Ад гэтых крайнасьцяў нярэў і будзе нярэў польскі народ і зноў патрэб-ны будучы якія небудзь майскія дні, каб зруйнаваць гэтыя пляны міністэ-рства справядлівасці (якое падрыхтава-ла праект зьмены канстытуцыі, С. Б.).

У № 167 «Роботніка» за 19-УІ га-ты ж Дашыноскі яшчэ больш абурваец-ца на аўтараў праекту зьмены кан-стытуцыі:

Трэба прызнаць, што ўрадавы друк нават не стараецца давесці правільно-сьць канстытуцыйных праектаў міні-стэра справядлівасці. Урад палкам эда-вальняецца двома аргументамі: 1) сойм складзены з апуханаў, элачыннаў і элачынэў і 2) калі сойм не паслухаецца камавалы і не зацьвердзіць праектаў мі-ністэра, тады прэзыдэнт падасца ў ад-стаўку і прыдзе ўрад бата.

Але ўсьлед за гэтым Дашыноскі му-сіць сам спалохаўся сваёй неабдума-най адвагі і пачынае заклікаць «сацы-ялістычнае оумленьне» Пілсудскага:

Гэты аргумент (бата) грунтуецца на градычных б. імперыялістычных дзяр-жаў, якія вучылі палякаў сьлянаству пры помачы бата і палякі сьляхаліся га-тага аргументу.

Але Пілсудзкі са ўсёй сілай свай-магутнай душы заўсёды змагаўся з гэ-тым сьляхманствам. З гэтым ён змагаўся

ўсё свае жыццё. Ён-жа сам кёў ба-рацьбу са спадкаем большае часткі польскай насельнасьці, якая сьляхалася і паддавалася аргументу бата. Ён-жа сам заўсёды хацеў адлучыць палякаў ад са-бачай пакарнасьці бату. А сёньня?

Сёньня ўрадавы друк грунтуе свае падзеі на аргументе бата, на пакар-насьці і сьляхманстве большасці сойму пры адной толькі пагрозе батам.

Можа быць, што і ня маюцца. Можа быць, што польскі сойм пад сьвіт бата зацьвердзіць усё, што яму загадаюць, за-цьвердзіць толькі дзеля таго, што яму гразіць батам.

Але ў гэтым сойме, паміж іншымі, сь-дзяць і сябры ППС, якія...

На гэтым мойноцы, Дашыноскі, вуюм вразумела, пачынае з вялікай паватай гаварыць аб сваёй партыі, якая нібі-та ніколі не палыхалася біюна і г. д.

Ён нават даваляе сабе прымянаць крыху пабравага пэпэсаўскага шаб-ляю:

ППС не паддавалася бату акупаваў. Яна абвясціла барацьбу і гэтая бараць-ба закончылася перамогаю над страш-ным ворагам і г. д.

У жанды свайго артыкулу Дашы-носкі другі раз спалае з вялікім тону і зноў пачынае заклікаць да ласка-васьці Пана:

Мы просім, каб аб справах Польшчы гаварылі людзі з людзьмі, а не муш-раўшчыкі з сабакамі.

Політыка сапраўды пэпэсаўскай.

Дзе брахнуў, дзе лінуў. А ў выніку паглядзіш, дык што небудзь і вытар-туюць ад яснавельможнага барацьбіта.

Абладка сельска-гаспадарчым падаткам савецкіх і калектыўных гаспадарак адрозніваецца ад ападаткавання селянскіх гаспадарак.

Прыбытак ад ролініцтва ў гэтых гаспадарках вылічаецца ў залежнасці ад пасеву, у той час, як гэты ж прыбытак у селянскіх гаспадарках вылічаецца ў залежнасці ад пахатнага зямлі. Толькі ў адной Мазырской акруге прыбытак селянскіх гаспадарак ад ролініцтва вылічаецца ў залежнасці ад пахатнага зямлі.

Што лічыць закон пахатаю і што пасевам?

Пахатаю лічыцца: «усяе фактычна вясковы палыны абшар (правае і лівое поле); пасевы селянскіх траў, уваходзячы ў севасаврот плац, заняты спецыяльнымі культурамі, г. зн. садамі і гародамі, калі іх плац не перавышае раўняра, пры якім прыбытак з іх вылічаецца іным парадкам, г. зн. у тых выпадках, калі іх ёсць у гаспадарках больш паловы дзесяціны, плац пахатнага зямлі пад парам, талаком, валежамі, г. зн. пахата, якая ня ўзворава-лая ў працягу 6 гадоў, перапогамі або невазворава-лая ў якас-небудзь прычыны і прысядзітнага зямлі, а таксама невя-лая дваром і будоўляю сідзібнага зямлі».

Пасевам жа лічыцца фактычна вясковы плац у гаспадарцы, г. зн. плац пад арноў і овію, пасевы, траў, плац пад спецыяльнымі культурамі (сады і гароды) і пасевы на прысядзібнай і сідзібнай зямлі.

Дзея чого закон устанаўляе такую роўніцу ў вылічэнні прыбытку ад ролініцтва ў селянскіх гаспадарках і савецкіх і калектыўных гаспадарках?

Дзея таго, што ў савецкіх і калектыўных гаспадарках плац пасеву лёгка падлічыць, а ў селянскіх гаспадарках — вельмі цяжка. Часта самі селяне ня ведаюць фактычнага раўняра сваіх пасеву, між тым, як пахатнага зямлі гаспадаркі больш менш вядома.

Шмат у якіх мясцях Саву пераходзіць у гэтым годзе да ападаткавання ў селянскіх гаспадарках на пахаты, а пасеву. У нашай рэспубліцы, апроч некаторых раёнаў Мазыршчыны, у гэтым годзе будзе ападаткоўвацца яшчэ пахата, а не пасеву. Але ў будучыне, як будзе выяўлен пасеву плац, будзе ападаткоўвацца пасеву. Дзея гэтага ўжо ў гэтым годзе пасеву плац кожнае гаспадаркі будзе падлічвацца. Ад поспеху і паўнаты падліку будзе залежаць пераход у наступныя год да больш справядлівага ападаткавання ролініцтва ў селянскіх гаспадарках, г. зн. да ападаткавання пасеву, а не пахаты.

Гэта павінны мець на ўвазе сельскія камісіі на падліку, бо пасеву плац у нашай рэспубліцы падлічваецца ня дзея простае статыстычнае ціка-васці.

Як вылічаецца прыбытак, які ападаткоўваецца, у савецкіх і калектыўных гаспадарках.

Для селянскіх гаспадарак нормы прыбытковасці агульнае акругавыя канкомы. Для савецкіх жа і калектыўных гаспадарак спецыяльныя нормы не агульнае акругавыя. Закон устанаўляе для

іх такі парадок вылічэння прыбыт-ковасці: «для абладкі прыбытку ад ролініцтва ў калектыўных і савецкіх гаспадарках устанаўляюцца нормы прыбытковасці на дзесяціну пасеву ў раўняры 150 проц. нормы прыбыт-ковасці для дзесяціны пахаты, уста-новленае акругавымі для адпавед-ных тэрытарыяльных адзінак».

Гэты артыкул закону трэба разумець так, што норма прыбытковасці ў дзесяціны пасеву ў калектыўных гаспадарках устанаўляецца ў раўняры 150 проц. сярэдняе нормы прыбыт-ковасці ў дзесяціны пахаты, устаноў-ленае для селянскіх гаспадарак у раёне зямляўладальніц калектыўнае гаспадаркі.

Норма прыбытковасці ў дзесяціны пасеву ў савецкіх гаспадарках уста-навляецца ў раўняры 150 проц. сяр-эдняе акруговае нормы прыбыт-ковасці ў дзесяціны пахаты, устаноў-ленае для селянскіх гаспадарак. Так, калі норма прыбытковасці ў дзесяціны пахаты ў селянскіх гаспадарках уста-новлена для таго ці іншага раёну ў 30 руб., а для ўсяе акругі — 28 руб., дык прыбытковасць у дзесяціны па-севу ў калектыўнай гаспадарцы ў гэ-тым раёне вызначаецца ў 45 руб. (150 проц. ад 30 руб.), а ў савецкай гаспадарцы — 42 руб. (150 проц. ад 28 руб.).

Падатак у калектыўных гаспадарак вылічаецца такім жа парадкам, як і ў аднаасобнае гаспадаркі. Тут нікае роўніцы няма.

Падатак у савецкіх гаспадарак вылічаецца ў залежнасці ад сумы вы-лічаемага абкладнага прыбытку гас-падаркі і сярэдняе стаўкі падатку на рубель абкладнага прыбытку, вылі-чанага ў аднаасобных і калектыўных гаспадарках акругі, на тэрыторыі якая змяшчае савецкае гаспадарка. Гэта значыць, што раней, чым вылічыць па-датак у савецкае гаспадаркі, трэба ўстанавіць абкладнае прыбытак і вы-лічыць падатак у селянскіх і калекты-ўных гаспадарках акругі, а таксама коль-кі кансее падатку бараць у рубля пры-бытку ў гэтых гаспадарках. Прыкла-дам, абкладнае прыбытак савецкае гаспадаркі — 5000 руб., а ў селянскіх і калектыўных гаспадарках акругі бараць у сярэднім 5 кансее падатку з ко-жнага рубля прыбытку. Тады на савед-кую гаспадарку прыпадае 250 руб. па-датку (5 х 5000 = 250).

Падлік крыніц прыбытку на калек-тыўных гаспадарках, арцелях, тавар-ыствах, кааператывах і савецкіх га-спадарках, якія знаходзяцца на дзяр-жаўным або мясцовым бюджэце, на гаспадарчым раўняру, а таксама прылічаны да ўстаноў або прадпрыем-стваў і на савецкіх гаспадарках мяс-цовага значэння робіць раўняру канком.

На савецкіх гаспадарках, якія зна-ходзяцца на гаспадарчым раўняру і ўваходзяць у склад сельска-гаспадар-чых тэртаў (тэртаў гаспадаркі), падлік крыніц прыбытку робіць акру-говы грашовы аддзел.

Задачы ўсіх гэтых арганізацый павінны падаваць весткі аб крыніцах прыбытку ў раўняру канком і акруговы грашовы аддзел.

3.

Лета ў нас мей меца некаторыя ненармальныя з'явішчы. Мы бачылі чаргі каля магазінаў. Тавары ў роз-нічныя прадмыслы значна падніжыліся ў цэне, у параўнанні з фабрычнымі цэ-намі. Гэта падняцце, напрыклад, у лі-пені 25 году дасягло 35 проц., а ў сьнежні нават дайшло да 69 процан-таў.

Урад увесь час змагаўся з даным з'явішчам, і ўжо ў студзені сёл. году розніца паміж аптовымі і рознічнымі цэнамі выяўлялася 51 проц. Аднак увесь сьнежні год мы бачым, што ўсё гэты рознічныя цэны былі вышэй ап-товых.

Гэта сведчыць аб неадаровых сымп-томах у нашай гаспадарцы і тлумачы-цца, галоўным чынам, тым, што паміж сельскай гаспадаркай і прамысловас-цю няма поўнай уяві, што сельская гаспадарка і прамысловасць нераўна-цэнны па сваёму ўдзельнаму значэнню.

Калі возьмем даваенную гаспадарку б. Расей, то ўбачым, што сельская га-спадарка перад вайной давала валавога вырабу ў год 13 мільярдў вататых рублёў, а прамысловасць — толькі 7 мільярдў рублёў. Выходзіць, што пра-мысловасць была дзёка слабей ад сельскай гаспадаркі.

І сельскую гаспадарку і прамысло-васць мы ўбачылі на 90 проц. дава-еннага часу; адносіны паміж сельскай гаспадаркай і прамысловасцю васта-юцца ранейшыя; равам у гэтым мы аднавілі быўшую раней дыспропорцыю паміж пакаванымі галінамі дзяржаўнай гаспадаркі.

Зараз сельская гаспадарка, дасягнуў-шы 90 проц. даваеннай, дае значны лішкі: селянін шмат прадзе сваёй пра-дукцыі і выяўляе вялікі попыт на пра-мысловыя тавары, у той час як пра-мысловасць ня можа адпаведна адказаць сваёй прадукцыяй.

Белавардзійцы ў сваіх газэтах пі-шудь, што віноўнікамі перажываемага крызісу з'яўляюцца большавікі. Каб даказаць усю бяспасоўнасць белавар-дзійскай пісаніны, пабачым, што рабі-лася ў б. царскай Расей.

Дарэвалюцыйная Расей была пера-важна сельска-гаспадарчай краінай. Так, перад вайной пшаніца ў нас каш-тавала 1 руб. 5 кап. пуд., а загра-ніцай — 1 руб. 32 кап.; паркаль у Ра-сей каштаваў 12 кап. аршына, а загра-ніцай — 8 кап. Гэта з'явішча характэ-рнае для краіны, дзе сельская гаспадар-ка мацней за прамысловасць. Царскі ўрад пасуў у гэтых прамысловых тавараў увозам а-заграніцы: увозіліся амерыканскія машыны, аўстрыйскія ко-сы, чэшскія плугі, розныя нямецкія ма-шынны і г. д.

З данага прыкладу відаць, што калі мы аднавілі і сельскую гаспадарку і прамысловасць аднакова на 90 проц., дык натуральна павінны былі апыну-цца перад няхватам прамысловых тава-раў.

Да ліку іншых прычын, якія зрабілі ўплыў на наша гаспадарчае становішча, трэба аднесці яшчэ павялічаны попыт

на тавары з боку селянства (у параў-нім з леташнім годам). Гэта выклікана з'явішчам падатку (з 345 мільёнаў да 262 мільёнаў руб.); падругое — у 25 годзе ўрадаў быў значна лепшы па-пярэдняй гадоў, трэцяе — цэны на с.-г. прадукты былі значна вышэй папярэд-ніх гадоў і чацьвёртае — ускораны ход нашых хлебазагатоў.

Кожнаму вядома, што селянін, пра-даўшы хлеб, арав-жа хоча купіць па-требныя яму тавары. На жаль, ні ў ка-ператцы, ні ў дзяржаўных гандлёвых установах патрэбных тавараў у належ-ным ліку селянін сабе не знайшоў. Вынік: вагатоўка с.-г. прадуктаў за-трымалася.

Горад сёлета таксама выяўляў па-шыранае трабаванне на прамысловыя тавары: зарплата рабочых і служачых за апошні год павялічылася на 20 30 проц., у выніку чаго з'явілася магчы-масць падумаць ня толькі аб хлебе, а і аб поўных выкладах жыцця.

Другой прычынай папярэня по-пыту на тавар у гарадох было тое, што на нашых фабрыках і заводах напал-далася паніжэнне вытворчасці працы.

Далей, савецкі ўрад шмат сродкаў выдасць на абсталяванне новых фабры-к і заводаў, якія выпускаюць машыны і, наогул, абсталяванне для другіх фаб-рык і заводаў.

Урэшце, наша краіна перажывае но-вую з'яву: гэта — развіццё прыватнага пасродніка ў перадачы тавараў, рост новай гандлёвай буржуазіі.

Крызіс уважанаўся яшчэ і тым, што селянства сёлета плаціла на 800 міль-ёнаў руб. менш падатку, чым да вайны. Раней селянства траціла ліш-нія грошы на набыццё зямлі, а за-рав — на розныя машыны. Да вайны селянства плаціла 200 мільёнаў руб-лёў арэнды за зямлю, каторая ця-пер перайшла да яго бясплатна.

Вось прычыны, якія ўплывалі на павялічэнне крызісу. Становішча ўскладнялася яшчэ тым, што селянства сваіх хлебных прадуктаў (лішкаў) не выкідала на рынак, тады як гэтыя лішкі можна было рэалізаваць загра-ніцай, каб на атрыманыя сродкі абста-ляваць патрэбныя галіны нашай га-спадаркі.

У сувязі з ватрудненнямі партыя і савецкі ўрад намяцілі шэраг мерапры-емстваў, якія ў сучасны момант пра-водзяцца пры дапамозе ўсіх працоў-ных. Важнейшыя з задач наступныя:

Першая задача — дабіцца таго, каб правесці расход і прыход без дэфіцыту, дзея чого прышлося зрабіць нека-торыя скарачэнні ў ровных галінах га-спадаркі.

Другая задача — папярэдыць магчы-масць новага крызісу. Выходзячы з іа-тарасаў дзяржавы, трэба найбольш сродкаў даць прамысловасці ў першую чаргу тэй прамысловасці, якая выра-бляе рэчы для вытворчасці.

Трэцяя задача — савеснічаць павя-лічэнню тавараў на рынку. Хоць сёл-ета налічча тавараў на рынку павя-лічылася на 40 проц., усё-ж для ада-

вальнення агульнай патрэбы іх ня хопіць.

Чацьвёртая задача — павысіць вы-творчасць працы як на фабрыках і заводах, так і ў прадпрыемствах і ўста-новах, дзея чого павялічыць: а) інтэн-сіўнасць працы, б) арганізацыю і в) тэхнічнае абсталяванне прадпрыем-стваў.

Агульны лёзунг — павысіць вытвор-часць працы на 10 процантаў.

Наступнай задачай з'яўляецца пы-танне аб зарплате. Баручы пад ува-гу, што мы ня можам скараціць вы-даткаў на абарону, прамысловасць, сельскую гаспадарку, культурныя ме-рапрыемствы і г. д., — пытанне аб па-вялічэнні зарплаты ставіць нельга.

Трэба ставіць пытанне не аб павы-шэнні зарплат, а аб звыжэнні цэ-ны на тавары, наогул, як на рэчы прамысловасці, так і на с.-г. пра-дукты.

Нязвычайна важным з'яўляецца ажыццяўленне рэжыму эканоміі. За-дача кожнага ў даных адносінах — сцерагчы кожную капейку, каб на-правіць яе на гаспадарчае і культурнае будаўніцтва.

Належную ўвагу трэба аддаваць да-лейшаму ўмацаванню саюзу паміж рабочымі і селянствам. У гэтым на-прамку ў першую чаргу трэба: 1) па-кляпацца аб забеспячэнні селян-ства патрэбнымі таварамі і 2) уважлі-ва ставіцца да сельска-гаспадарчага падатку.

Сёлета с.-г. падатак, у з'вязку з ро-стам сельскай гаспадаркі, у параў-нанні з леташнім, трохі павялічаны. Сельская гаспадарка расце, і, на-туральна, павялічаны расці і падатак. Трэ-ба, каб селянства вразумела неабход-насць гэтага падатку для дзяржавы. Трэба, каб апарат на мясцох праца-ваў якнайлепей, каб ня было непа-требных варажанняў. Сельска-гаспа-дарчы падатак сёлета года павінен выяўляцца лёгка для беднага і павы-шэннем абладнавання больш валомага селянства.

Наспешнае вырашэнне ўсіх пера-лічаных задач залежыць ад усё масы рабочых і селян. Наша задача — рас-тлумачыць усё ватрудненні, якія ста-лі і стаяць перад намі.

Шлюб і сям'я.

Вось ужо год, як на ўсяму Савец-каму Саву ідзе дыскусія аб сям'і і шлюбе. Праекты кодаксаў аб шлюбе, які ўносяцца ў законадаўчыя органы Савянах Рэспублік, прыцягваюць да сабе ўвагу ўсю ўвагу. Гэта і з'яву-мела. Законны аб шлюбе і сям'і ватра-наюць інтарэсы шырокіх мас рабочых і селян, інтарэсы ксяжага працоўнага. У бліжэйшыя дні 3-й сесіі ЦВК БССР прыдзецца разглядаць кодакс аб шлюбе, распрацаваны Народным Камісарыятам Юстыцыі і прыняты Са-ветам Народных Камісараў. Мы лічым патрэбным каротка аспыніцца на асоб-ных момантах гэтага праекту.

Савецкае законадатства канца 1917 і пачатку 1918 году рэзка змяніла законы аб шлюбе старой царскай Ра-сей. Быў устаноўлены грамадзянскі шлюб. Царкоўны шлюб страціў усяе канкрэтнае значэнне. Была ўстаноў-лена свабода скасавання шлюбу па жададанню хоць бы аднаго боку і пра-ведзена ўраўняненне ў правах дзяцей, якія нарадзіліся як у шлюбе, так і з-за шлюбу. Тады ж было ўстаноўлена поўнае роўнапраўства муж і жонкі ў шлюбе.

Усе гэтыя законы адпавядалі духу вялікай Кастрычнікавай рэвалюцыі. Наша законадатства запраўды выяв-ляла жывучы. «Правасе становішча жывучы ў Савецкай Расей цяпер гэ-ткае, — кажа ў 1919 годзе Уладзімір Іліч, — што яно з'яўляецца ідэаль-нае пункту гледжання самых перадавых дзяржаў». Гэта азначаюць цяпер і шмат якіх буржуазных юристы.

Грамадзянскае становішча, выданы ў першы год існавання савецкай улады, патрабуе значнай перапрацоўкі.

Патрэбна было пераапрацаваць пы-танне аб маёмасных адносінах мужа і жонкі. Змяніўся погляд на факт усынаўлення, да якога існуючае за-конадаўства адносіцца адмоўна. Знач-най перапрацоўцы падлягае закона-даўства аб апецы. Але не на гэтых, прада вельмі важных, пытаннях грун-туюцца выключна ўвага працоўных.

Асноўнае пытанне, якое ўзбурляе шырокія масы працоўных, гэта пы-танне аб «рэгістраваным», або «фак-тычным» шлюбе, г. зн. ці можна па-раўняць незарэгістраваны шлюб з шлюбам і абавязкам у рэгістра-ваным. Адносна дзяцей тут спрэчкі няма. Дзеці карыстаюцца ўсімі пра-вамі незалежна ад таго, ці былі іх бацькі ў шлюбе, ці не. Пытанне ідзе толькі аб правах і абавязках абод-вакоў адносна адзін другога пры фак-тычным шлюбе.

Іншым словам, гэта значыла б, што рэгістрацыя неабавязковая, што асобы, якія жывуць разам, у незарэгістра-ваным шлюбе, карыстаюцца ўсімі пра-вамі і абавязкамі мужа і жонкі. На гэтым пункце гледжання стаіць пра-ект, распрацаваны НКЮ РСФСР і ўне-сены на сесію Усесаюзнага ЦВК. Праект УЦВК зацверджаны ня быў і быў перададзены для далейшага аб-гаворвання. Трэба сказаць, што пункт гледжання праекту РСФСР прад'яв-ляе аустракае вялікія перацанні. Запраўды, калі мы дапусчам у аднолькавым вынікам як рэгістраваны, так і нере-

гістраваны шлюб, то ўперад усяго вы-нікае пытанне, хто пры нерегістра-ваным шлюбе вырашае пытанне, што гэта шлюб, калі гэта пацвярджае толькі адзін бок.

Гэта пытанне павінен развязаць суд. Вялікія цяжкасці выдзяляюцца пера' судом пры развязанні пытан-ня. Пры якіх умовах суд гэта ўстано-віць? Не адмаўляючы цяжкасцей, якія стаяць перад судом пры ўстанаў-ленні фактычнага шлюбу, прыліжнікі яго лічаць, што фактычны шлюб можна ўстанавіць пры наліччы такіх адна-ваў, як пражыванне разам, выяўлен-не гэтага супольнага жыцця з боку, налічча адной працоўнай гаспадаркі і налічча дзяцей. Накінуўшы ў бакі дзёва апошнія адзінкі, таму што яны часта адсутнічаюць у сямейным жыц-ці, думаю, што і на першых двух да-лёка не заўсёды можна будзе ўстана-віць факт шлюбу.

Трэба памятаць адно, што калі дзёва асобы зарэгістраваліся, факт іх ана-ходжання ў шлюбе, з усімі выхад-нымі адгэтуль вынікамі, бяспрэчны. Суд, на аснове выпіскі органаў Загсу, пры-судзіць мужу ці жонцы ўсё, што ім належыць. Калі-ж людзі жывуць у не-варэгістраваным шлюбе, то муж ці жонка, падаючы ў суд іск аб выдчы сродкаў на ўтрыманне, павінен дака-ваць, што ён знаходзіцца ў шлюбе і ў іск дажысць доказаў ляжыць на ім. Нам дасяецца, што ўсю гэту цяж-касць ня трэба ўскладаць на плечы жывучы. Не заўсёды ёй удаецца да-казаць. Мы лічым, што лепш жыццёнае паказваць прасты, верны, спрабаваны шлях — шлях рэгістрацыі шлюбу. Ад го-тага яна толькі выйграе. Мы думаем, што праект кодакса аб шлюбе, які ўносі-

цца на сесію ЦВК БССР, правільна вырашае пытанне. Артыкул і праек-ты гаворыць: «Шлюб павінен абавяз-ва рэгістравання ў органах ЗАГС'у, або ўстановах, якія яго змяняюць».

Пераходжу да іншых момантаў, якія ватраваюцца праектам.

Маёмасць, якая набыта мужам і жонкай за час іх шлюбу агульнымі сі-ламі, лічыцца належачай да абодвух бакоў у роўных долях. Рэшта-ж ма-ёмасць складае асабовую ўласнасць кожнага. Праца па выхаванню хатай гаспадаркі і па выхаванню дзяцей параўноўваецца да працы па адаб-ванню сродкаў да жыцця. Адносна падзейнай маёмасці муж і жонка мо-гуць рабіць паміж сабою ўсе дазvole-леныя законам маёмасныя дагаворы.

Пры скасаванні шлюбу, муж і жон-ка шляхам згоды робяць угавор, пры-кім павінны застацца дзеці і ў якім раўняры кожны з бакоў удзельнічае ў выдатках на ўтрыманню дзяцей. Зго-да гэта сведчыцца натарыяльным па-радкам. Пры адсутнасці згоды пытан-не вырашаецца праз суд.

Арт. 32 праекту ўстанаўляе наступ-нае асноўнае правіла:

«Узаемныя правы і абавязкі баць-коў і дзяцей грунтуюцца на запраў-ным пахаджэнні дзяцей незалежна ад таго, ці былі іх бацькі ў момант зачатця і нараджэння дзяцей у шлю-бе, ці не».

Жанчыне ў перыяд цяжарнасці і магчы дзіцяці ў працягу аднаго меся-цу ад дня яго нараджэння прадстаў-ляецца права падаць заяву ў органы ЗАГС'у з паказаннем бацькі дзіцяці, аб чым паказана ў ваяе асоба паве-дамляецца ЗАГС'ам. Калі гэта асоба не адмаўляецца ад свайго айцкоўства,

яна запісваецца ў кнігу запісаў баць-кам дзіцяці. Кола асоб, сваякоў, якія павінны аказваць матар'яльную дапа-могу адзін другому, абмяжоўваецца, у адлічча ад існуючага кодакса, толькі бацькамі і дзецьмі.

Праектам дапускаецца ўсынаўлен-не няпоўналетніх, што па існуючаму закону не дазвалялася. Трэба мець на ўвазе, што існуючы кодакс быў выдан у той час, калі былі небяспечны, каб пад відам усынаўлення не праводзі-лася дармавое выкарыстанне працоў-най сілы. Урэшце, у той час прадуго-джалася дзяржаўнае забеспячэнне ўсіх грамадзян. У сучасны момант, калі ёсць дзесяткі тысяч баспры-тульных дзяцей, калі шмат якіх сем'і баруць на выхаванне бяспрытульных і жадаюць іх усынавіць, усынаўленне трэба дазволіць.

Пераходзячы да пытання аб апецы, трэба адзначыць, што калі раней апе-ка была больш асабовай апекай, то ў сучасны момант апека часта з'яўляе-цца ня толькі над асобай, але мае ва-мату і маёмасны інтарэсы пад апека-м.

Праект таксама ўстанаўляе апеку над маёмасцю асобы, якая невядома дзе адсутнічае, да яе з'яўлення, або прыняцця да памёршай, а таксама над маёмасцю памёршага да прыняц-ця яе наспледнікам, або дзяржавай.

Мы не сумняваемся, што праект аб шлюбе выліча шматлікіх выступлен-ні і паддае пад усебаковы і па-драбняны абгаворванні. Патрабуйца, напэўна, уласнае целага шэрагу па-правак і дапаўненняў, але разам з тым мы думаем, што асноўныя пы-танні праектам вырашаны правільна.

М. А. Сегаль.

У САВЕЦКАЙ БЕЛАРУСІ.

Прыблізілі с.-г. асвєту да вёскі.

(Парыцкі р., Бабруйшчына).

С.-г.—як частка агульнай гаспадаркі, патрабуе ў даны момант неабходнага кадру культурных сялян-каваларатараў. У першую чаргу, такіх культурных сялян павіна даць нам савецкая школа, у прыватнасці—школы сялянскай моладзі.

ПШМ у сучасны момант ня могуць яшчэ ў поўнай меры справіцца з гэтай, агромістай па сваёму значэнню, задачай. У такі момант на вырэнку прыходзяць каротка-тэрмовыя с.-г. курсы, якія практыкуюцца па ўсіх раёнах нашай акругі. Парыцкі раён у гэтай галіне прымае па меры магчымасці належныя крокі.

У Парыцкім раёне за ўсё раённа-аграпарсаванам было праведзена тры курсы. Адно месечныя курсы ў в. Веліках, другія трох тыднёвыя жыўлагадоўчыя ў в. Астроўчыцах і трэція двух тыднёвыя ў в. Кіцін. За кароткі тэрмін існавання курсоў было прапушчана каля 120 курсантаў-сялян. Усяго вучэбных гадзін было 200, а ў іх для практычных заняткаў было адведзена 20, на працягу якіх, галоўным чынам яліся навіранні над кармленнем жывёлы па норме. У лік працэнтаў на курсах было ўведзена шмат спецыяльных галін па сельскай гаспадарцы.

Сяляне-курсанты надта зацікавіліся ў першую чаргу пчаларствам і арганізацыяй с.-г. Калі гаварыць наогул, дык курсы працавалі адзавальваючы. Але былі і некаторыя перашкоды ў працы. Недахват падручнікаў і відэавочных прылад. З дапамогай на курсах толькі быў вадзены ліхтар і прылады для вызначэння процанту жыру ў малаку.

Само сялянства курсамі было задаволена і так ці іначай імкнулася падтрымаць іх.

У раёне, апрача курсоў, ёсць яшчэ с.-г. гурткі. Але гурткі мала далі практычных вынікаў, з прычыны таго, што ў некаторых гуртках на было пазавальных вучацтваў, дзе можна было праводзіць практычную працу. Ды і на было належна кіраўніцтва с.-г. гурткамі з боку аграамаў. У будучыне трэба ўмацніць кіраўніцтва с.-г. гурткамі, зрабіўшы яго сістэматычным.

За апошні час 26 г. па ўсяму раёну бяз жаднай сістэмы праводзіліся гурткі па с.-г. тэмы, якіх налічваецца да 105, якія яны па большай частцы аграамамі ў часе выезду на раён. Урэшце, цікава адзначыць тры вынікі, якія мы маем у выніку праведзенай працы па раёну. Зараз у раёне нагледзецца пашырэнне таварыства (выка, сарадэла, любін і інш.), развядзенне карыяплодоў і паліпашэнне жыўлагадоўлі; асабліва важнае значэнне мае жыўлагадоўля для Парыцкага раёна, бо прыродныя ўмяшчальнасці гэтым. Я ўвараз намячаецца, дык с.-г. гаспадарка раёну прыме ў будучым жыўлагадоўчы ўхіл.

Ф. С. Герасімовіч.

Становішча народнай асвєты ў Чаускім раёне.

(Матіўска-акурга).

Школы ў раёне ёсць 55 у тым ліку 5 гарадзкіх. 3 іх аднакласныя—33, двухкласныя—17, трохкласныя—1, чатырохкласныя—2, адна семігодка і адна прафтэхшкола. 3 агульнага ліку школ адна польская і адна яўрэйская. Настаўнікаў 92, а якіх: 2 партыйцы, 2 камсамольцы. У сельскіх школах 66 настаўнікаў, а рэшта ў гарадах. Сетка школ па сваёму размеркаванню ня аўсім рацыянальна ў сэнсе абслугоўвання насельніцтва, напрыклад: у Антонаўскім сельсавеце 7 школ, а ў Холмаўскім—2. Дзяцей школьнага ўзросту абхвачана 47 проц., а ў надыходзячым вучэбным годзе будзе абхвачана каля 50 проц. Усе гэтыя абставіны райкультдзелам улічваюцца і прыняты пад увагу. Такім чынам, у гэтым годзе будзе адчынена 3 новых школы, а ў 3-х школах будзе зроблена дапаўненне 2 камплектамі. Зімы перыяд працы даў адзавальваючы вынікі, напрыклад: належала да выпуску ў гэтым годзе ў сельскіх школах 206, а выпушчана 167, а іх 19 дзівяч. На гэты бок працы звярнута ўвага і будзе праведзена кампанія па ўдзягненню дзівяч у школы. У гарадзкіх выпушчана 57 вучняў (за выключэннем семігодкі). А ў мінулым годзе было выпушчана толькі 47, значыцца, мы ўжо маем адзавальваючы вынікі ў параўнанні з мінулым годам.

Калі пачнем падагульваць пазашкольную працу настаўніцтва, то трэба адзначыць, што настаўніцтва прымае актыўны ўдзел у працы сельсаветаў і інш. грамадзкіх арганізацый.

Хат-чытальні дзяржаўных—3, дагаворных і шэфскіх—2, чырвоныя лужкоў у працягу вясняна перыяду існавала 19. Ячэек па знішчэнню нацысменнасці 11, лік. пунктаў 19, якімі было абхвачана нацысменнасць 492 чал., а якіх знішчыла нацысменнасць 252 чал. з іх 159 жанчын. Ёсць дасягненні ў выпісцы газет.

Там, напрыклад, у кастрычніку 1925 г. выпушчана 759 экз., а ў маі г.г. 1589 экз. У палітасветнай працы ёсць недахваты, як адсутнасць поўнага вучоту працы, слабае кіраўніцтва працай, слабая падрыхтоўка і забачоў і перагрузка іх працай і г.д. У гэтым годзе трэба будзе ўзяць лінію на ўсямернае ўмацненне палітасветнай працы, больш прасоўваць яе ў вёску, бо ёсць такія сельсаветы, дзе культурная праца амаль аўсім не вядзецца.

І. Збуржынскі.

Падрыхтоўка да с.-г. падатковай кампаніі.

(Асіпаўіцкі р., Бабруйшчына).

У сувязі з новымі рэформамі па с.-г. падатку перад райкамам КПБ і райвыкаамаам паўстала пытанне аб тлумачэнні значэння гэтай рэформы сялянству, аб падрыхтоўцы апошняга да правядзення вучоту аб'ектаў абкладання.

На пасяджэнні райкаму гэта пытанне было вырашана ў бок правядзення кампаніі сярод сялянства. На 16 чэрвеня была склікана нарада ўсіх бюро камсамольскіх і партыйных ячэек, на якой загадчы грамава-падатковай часткай РВК зрабіў падрабязны даклад аб рэформе па с.-г. падатку і аб значэнні гэтай рэформы. У спрэчках таварышчы спыніліся галоўным чынам на 2 момантах—гэта на складанні сельскіх камісій па вучоту аб'ектаў абкладання і на арганізацыі беднаты, якая павінна дапамагчы камісіі выявіць усе пачобныя заработкі вазможнай часткі сялян (у раёне ёсць такія гаспадаркі, якія ў дзень зараблялі на лесараватках па 40 руб.).

Першы момант—добры падбор сельскіх камісій мае вялікае значэнне, бо з вопыту Замоскага с.б. выявілася, што надобры склад камісіі псуе ўсю працу, там сябры камісіі на пасяджэнні ня выказвалі ўсіх заробкаў сваіх суседзяў, а ў выніку самі засталі незадаволенымі сваёй настановай: «Ян,—кажа,—болей зарабіў, чымся мы яму запісалі».

Трэба, каб сябры камісіі перш-наперш самі зразумелі, якія карысць беднаце ад гэтай рэформы с.-г. падатку і каб сьмела выказалі, хто колькі мае пачобных заробкаў.

З пастановы нарады галоўныя моманты гэта: па ўсіх ячэйках КПБ і КСМ паставіць даклады і падрабязна распрацаваць пытанне аб новай рэформе па с.-г. падатку.

Ячэйкі павінны па ўсіх буйна-сялянскіх пунктах правесці па 2 сходкі, адзін сход беднаты, на якім апрама пытаньня аб рэформе па с.-г. падатку паставіць пытаньне аб намячэнні кандыдатур у склад сельскіх камісій па вучоту аб'ектаў абкладання і другі агульны сход сялян з тлумачэннем пытаньня рэформы падатку; арганізаваць гурткі сялянскага актыву па вучоту новых рэформаў с.-г. падатку (з мэтай, каб актыўныя вёскі былі самі вясні ў гэтым пытаньні і моглі растлумачыць кожнаму сялянину).

П. Макаравіч.

Курсы фізкультуры для працоўнай вёскі.

(Чэрвеньскі р., Менская акр.).

Час-ад-часу ўсё глыбей фізкультура пранімае ў нашу вёску. Нормальнаму развіццю яе перашкаджае адсутнасць сталых працоўнікаў, якіх кіравалі гэтай справай. 3 гэтай мэтай 19-21 чэрвеня адчыніліся спецыяльныя курсы, на якіх выклікана 20 вясковых камсамольцаў. На курсах галоўным чынам будзе звярнута ўвага на індывідуальную гімнастыку і гульні. Курсамі будуць кіраваць сябры, якія сёння скончылі акруговыя курсы фізкультуры. Усе патрэбныя прылады па прахаджэнню

курсамі маюцца.

У самым горадзе ўтвораны тэхнічны камітэт, які ведае ўсёй сыравай фізкультуры ў раёне. У горадзе маецца гурток у 50 чал., выключна моладзь.

Многія намеры ўзяць у больш дарадзасць насельніцтва. Тут жа адчыніцца спартыўная пляцоўка з гімнастычным гардаком.

Па сканчэнні курсаў камітэт хоча арганізаваць гурткі па фізкультуры ў вёсцы. У першую чаргу на фабрыцы "Труд". Г. Н. рэалізавана на месцы.

Рознай справы нават ужо на суму 31271 р. 80 к. Мала колькасць вататойленага сярэдняга тэм, што на Касцюковіцкім рынку многа вататойленага. Загатаўлена сярэдняга: райсаюзу на 27.271 р., астатняе дзяржаўным вататойленам. Здаю ўсяго справы на суму 33.375 р. 62 к.

Агульны тавараварот за справядачны тэрмін вызначаецца ў суме 222678 р. 39 к. Расходаў па гэты тэрмін—29.554 р. 45 к., што складае з агульнаму таваравароту 13,2 проц.; у гэты лік уваходзяць усе расходы, як на абсталяванне складаў, адчыненні харчовых і пякарні і інш.

Штат спаж. т-ва на гэты дзень 20 чалавек. Скарачана за справядачны тэрмін 13 асоб. Разам са скарачэннем працоўнай складаў скарачаны і дзве пасады платных сяброў прадзеньня; так што скарачана расходаў у месяц па пеніі—542 р. 11 к. Расходаў 115 р., акрамя сад. страхавання, культасветных і іншых. Астатняму штату служачых у месяц выплачваецца 915 р. 20 к.

У адносінах культасветнай працы спажывец. т-ва вядзе яе разам з райпалітсправетком і прафарганізацыямі, дзеля чаго адлічваецца 10 проц. чыстага прыбытку. Акрамя таго выплачваецца на 7 хат чытальні газэта "Наш працоўнік" і "Крестыянская газета", а таксама выдана 7 бібліятэчак для хат-чытальняў.

П. Скі.

Больш увагі да сялянскіх камітэтаў узаемадапамогі.

Сялянскія камітэты ўзаемадапамогі абаўляюцца вялікаю грамадскаю арганізацыяй, наўкола якое аднаюцца бядняцкі і сарадзінскія колы вёскі, г. в. большасць сялянства.

Партыя і Савецкая ўлада абапіраюцца на гэтыя колы ва ўсёй сваёй штодзённай працы і дапамагаю ім развіцца і ўмацоўваць сваю гаспадарку. У аўвазку з гэтым паўстае пытанне аб далейшым паглыбленні нашай працы ў справе аб'яднання і арганізацыі бядняцтва і сарадзінства наўкола партыі і ўлады прав сялянскіх камітэтаў ўзаемадапамогі. Мы ўжо шмат зрабілі ў гэтым кірунку, але яшчэ больш асталяся зрабіць.

Трэба сказаць, што сялянскія камітэты ўзаемадапамогі і дагэтуль не заваявалі сабе пэўнага месца і належнае ўвагі ў сістэме нашага будаўніцтва.

Партыйныя органы на мясцох—райкомы і ячэйкі павінны аддаць ім больш увагі. Дагэтуль некаторыя райкомы і селькаўчэйкі аўсім не звярталі ўвагі на працу сялянскіх камітэтаў ўзаемадапамогі і не кіравалі імі. Аб гэтым сведчыць агляд сельскіх ячэек у гавяце "Звезда". Ніводная ячэйка ня высветляе ў гавяце гэтае галіны сваёй працы.

Між тым, у працы сялянскіх камітэтаў ўзаемадапамогі ёсць шмат заган, ёсць таксама шмат станоўчых і цікавых момантаў.

Як відаць, гэта няўважлівасць ячэек

да сялянскіх камітэтаў ўзаемадапамогі, залежыць ад вышэйшых партыйных органаў—райкомаў і акружкаў, якіх таксама да апошняга часу адзавалі мала ўвагі сялянскіх камітэтаў ўзаемадапамогі. Гэтыя адносіны кіруючых партыйных органаў да камітэтаў ўзаемадапамогі выклікаюць такія адносіны і селькаўчэек, дзеля чаго ў працы камітэтаў ўзаемадапамогі не аўважваецца партыйнае кіраўніцтва. Адокуль яно, што селькаўчэйкі і райкомы часта аўсім ня ведаюць аб той важнай ролі і працы, якую выконваюць на мясцох сялянскія камітэты ўзаемадапамогі.

Магчыма, што селькаўчэйкі і райкомы ня ведаюць пастановы кастрычніскага пленуму КПБ 1925 аб далейшай працы сялянскіх камітэтаў ўзаемадапамогі. Але в дню пленуму мінула ўжо шмат часу. За гэты час можна было добра вучыць паставу пленуму ажыццэвіць яе цалкам.

Неабходна ў парадку правяркі выканання партыйных пастаноў правесці, як выказана гэта пастава, прымуоіць тых партыйных органаў, якіх яшчэ ня выканалі, чым-хутчэй выканаць яе.

Селькаўчэйкі і райкомы павінны ўзяць за працу сялянскіх камітэтаў ўзаемадапамогі, дапамагчы ім наладзіць усе яе галіны і ажыццявіць ненармальных адносінах, якіх аўважваецца дагэтуль.

Л. Адаміц.

Мэліарацыя і распрацоўка торфу ў БССР.

Беларусь мае каля двух мільянаў дзесяцін балотаў, што складае больш 16 проц. усяго абшару нашай рэспублікі.

У парскія часы пытаньням мэліарацыі і распрацоўкі торфу ў Беларусі аддавалася вельмі мала ўвагі. Парскі ўрад на вельмі цікавіўся паліпашэннем сельскае гаспадаркі і агульнага становішча беларускага сялянства. Тая мэліарацыйная праца, якую ён вёў, мела толькі агульна-дзяржаўны характар. Апроч памешчыкаў пытаньням мэліарацыі ніхто не займаўся.

Савецкая ўлада ў Беларусі ўжо даўно ўзяла пад увагу тую акалічнасць, што бяз шырокага правядзення мэліарацыі ня ўзняць сельскае гаспадаркі ў Беларусі, ня зменшыць бязвамельна сярэд беларускага сялянства. Адсутнасць адзаведных матар'яльных сродкаў і неабходнасць аддаць што больш увагі іншым жыццёвым пытаньням не давалі магчымасці належна шырока паставіць у Беларусі мэліарацыйную справу.

Зараз прышоў час, калі мы высюваем на першы план задачу ліквідацыі гэтай вялікай, няпрыгоднай для сельскае гаспадаркі абшару і балоты. Вырашыць гэту задачу дапаможа вадна-мэліарацыйны кодэкс, які будзе выдадзены ў хуткім часе. Кодэкс прадбачыць праваныя нормы для тых, хто ждае зрабіць мэліарацыю. Выданне гэтага кодэксу значна пасуне справу мэліарацыі ў Беларусі.

У бягучы час у Беларусі ёсць 451 сялянскае мэліарацыйнае таварыства. Яны павінны мэліараваць абшару 78 000 дзесяцін. У гэтым годзе яны выканаюць 25 проц. задання. Лёсое ведамства, савецкія гаспадаркі і пасобныя сялянскія гаспадаркі мэліараюць у гэтым годзе каля 4.000 дзесяцін.

Ужо вараз тым, хто ждае зрабіць мэліарацыю, робіцца розныя палёгі. Адной з асноўных палёгак трэба лічыць крэдыт, які выдаецца ў размеры 50 проц. кошту зробленае працы і будыні. Процент па пазыку бяроцца надзвычайна малы. У гэтым годзе адпущана крэдыту 300.000 руб.

Па дзяржаўнаму бюджэту на мэліарацыю адпущана 751.000 руб. На гэтыя сродкі будзе зроблена рэгуляванне рэчак на працягу 98 вёрст, капітальна папраўка канаў—32 вёрсты, дробная папраўка канаў—106 вёрст, прамадзена новых канаў—15 вёрст 120 сажнаў, зроблена вышукі па рулах рэчак і канаў—2690 вёрст і г. л.

Апроч таго, мясцовымі органамі Наркамзему будуць зроблены вышукі на

землях працоўнага калектыва на абшару 33.000 дзесяцін, асудана 19.750 дз. На землях дзяржаўнага фонду будзе зроблены вышукі на абшару ў 8.000 дзесяцін і распачата праца па асуджэнні калектываўнага фонду ў савецкай гаспадарцы Мар'іна, Слаўцкае гаспадаркі на абшару каля 7.000 дзесяцін. На асуджэння 21.000 руб. для навукова-даследчае працы будзе зроблена эканамічнае даследаванне раёнаў Бабруйскае і Слаўцкае акруг. Мэта даследавання—выявіць рэнтабельнасць мэліарацыі. Адначасна будзе зроблена тэхнічнае абследаванне існуючае мэліарацыйнае сістэмы.

Трэба прызнаць, што да апошняга часу прамысловасць і жыхарства мала цікавіліся тарфяною справай. Дзяляны крызіс, які адчувае жыхарства і прамысловасць, а ў аўвазку з гэтым пераход апошняе на мясцовы маш. прымуоіць блізка падыйсці да пытаньня аб скарыстанні торфу. Згодна прыблiжнага падліку торфу хопіць для жыхарства, прамысловасці і чыгунак БССР на 300 галоў. Наркамзем атрымае шмат запытаньняў ад розных прамысловых устаноў і нават ад чыгунак аб магчымасцях распрацоўкі торфу ў тым або іншым месцы Беларусі.

Зараз аўважваецца ўжо зрушэння ў справе распрацоўкі торфу.

У Беларусі ёсць 50 сялянскіх таварыстваў для распрацоўкі торфу. Сёння будзе арганізавана яшчэ 100 таварыстваў. Гэтыя таварыствы распрацоўваюць каля 10.000 куб. сажнаў торфу. Да вясны ж жыхарства адабывае толькі 2.000 куб. саж. торфу. Нашы прамысловасць адабудзе толькі 400 куб. саж. торфу.

Усяго гэтага, праўда, мала ў параўнанні з тым, што трэба было зрабіць. Але ў параўнанні з тым, што было зроблена ў даваенны час, гэта трэба прызнаць значным, калі ўзяць пад увагу нашы матар'яльныя цяжкасці.

Тая ўвага, якую вараз рабоча-сялянскі ўрад Беларусі аддае пытанню інтэнсіфікацыі сельскае гаспадаркі і вадна-мэліарацыйнаму кодэксу, які будзе хутка выдадзены, значна пасуне ў перадавую мэліарацыю ў Беларусі. Калі ўзяць пад увагу, што торф, з'яўляецца дарэгуляваў шугучых галей, з'яўляецца самым танным і пазалёным гноем для сельскае вадзі, а таксама намечаны пераход беларускае прамысловасці на тарфяны апад, дык можна з пэўнасцю сказаць, што распрацоўка нашых тарфянікаў у хуткім часе значна разгорнецца.

У Беларускай Дзяржаўнай С.-Г. Акадэміі.

Эканамічная экспедыцыя.

3 чэрвеня распачала працу экспедыцыя па даследаванню эканамічнага профілю БССР ў напрамку Менск-Рослаў (54° 5'—54° 7' паўночнай шырыні).

Экспедыцыя мае на мэце вучыць уласны прыродны і эканамічны фактары на сістэму гаспадаркі.

Праца па садоўніцтву.

Катэдра садоўніцтва камандыравада аграама Ф. Старавайтава да вядомага садода-даследчыка І. Мічурына на прапу ў садовым гадавальні-

ку ў працягу 3-х летніх месяцаў. Садавод Н. Коканав камандыраваў у гаспадарку Фатын (Бачынаўскі раён) для працы па развядзенню новых сартоў плодowych дрэў.

Шэфская праца.

Шэфская камісія акадэміі ў бліжэйшым раёне арганізавала 13 дзіцячых клубаў (500 дзяцей-школьнікаў), якія правялі пасей гародніны.

Пры аграамамічным гуртку акадэміі арганізавана перавозная с.-г. в. астаўа, якая абслугоўвае падшэфскіх вёскаў.

Праца Касцюковіцкай спажывецкай кааперацыі.

(Малінішчына).

Касцюковіцкае спажывецкае таварыства абслугоўвае 7 сельск. савет. з лікам жыхароў 22.017, сельск. гасп. 3 605

З пазаванага ліку жыхароў, абслугоўваемых спажывецкай таварыствам да гэтага часу каліравана 1.522 гаспадаркі на вёсках і мястэчках, што складае ў процантх адносінах да ўсяго насельніцтва 42,2 проц. Заданне агульнага сходу пайшчыкаў на 1 кастрычніка 1926 г. каапераваць 50% усяго жыхарства—пры дапамозе належных органаў будзе выканана поўнасьцю, а мабыць яшчэ і больш.

Для больш пашыховага ўдзягнення ў пайшчыкі насельніцтва, былі праведзены тры кампаніі, якія далі добрыя вынікі. Першая кампанія, праведзеная ў сьнежні, завербавала 143 пайшчыкі, другая кампанія—8 сажніка па ўдзягненні жанчын—дала 27 асоб ва сродкі т-ва і трэцяя кампанія, праведзеная ў маі месяцы па ўдзягненню ў кааперацыю бядняцкіх гаспадарак дала добрыя вынікі: уцягнута 110 гаспадарак, на што адпущана 143 руб. грош. і ўсунута за свой кошт 185 гаспадарак. Такім чынам за справядачны тэрмін усяго ўдзягнута 465 гаспадарак.

Баланс Спажывецкага таварыства на 1 кастрычніка 1925 г. 51.204 руб. 39 к. На 1 чэрвеня 1926 г. 67.800 р.

73 к. Павялічыўся баланс за справядачны тэрмін на 32,4 проц.

За справядачны тэрмін паступіла тавару ровных на суму 129.759 руб. 12 к. У гэтым ліку ад райсаюзу 58.092 р., што складае да агульнай вататой 40 проц. Пры закупцы тавараў варадовалася ўвага, галоўным чынам, на яго патрэбнасць з боку насельніцтва як гарадзкога, так і вясковага.

Пры наладжэнні на тавары, праўдзены надыходзіла да кожнага віду тавару ў асобку: на ўсялякі тавар росяшы клаліся большыя процанты, а за гэты лік тавары сялянскай патрэбы—соль, гваз, запалкі, вядзевы, тараны і інш. удзельваліся, што і давала магчымасць таварам сялянскай патрэбы хутка зварочывацца, адначасова прыцягваючы сялян да кааперацыі. У сараднім процантх наладжэнні за ўвесь справядачны тэрмін былі на бакалею—13 проц., крамліну—16 проц.

Прададзена тавараў за справядачны тэрмін на суму 160.264 р. 27 к.

Загатаўка збожжа наогул праходзіла слаба, у з'яўзку з хуткім павышэннем ценя. Але ўсё ж загатаўлена збожжа ва гэты тэрмін на суму—5.273 р. 79 к. Большая частка гэтага збожжа перамолаана і прададзена пайшчыкам у крамах. Усе загатаўленае збожжа нікуды не адпраўлялася, а

З усіх пытаньняў зямельнай палітыкі самым пытаньнем, выклікаўшым больш усяго спрэчак сярод зямельных працаўнікоў, выдзялялася да гэтага часу пытаньне аб формах працоўнага землякарыстання.

Мы прыпынілі аб формах землякарыстання аглядае аглядае.

Згодна Зямельнага Кодексу, землякарыстаннікі маюць права выбраць у сабе любую форму землякарыстання і праці зямельныя ўстановы гэтаму формам прывесці.

На мясцовы і нават у цэнтры, некаторыя пачасовы таварышчы таварышчы, што паслякова форма землякарыстання, якая з'яўляецца найкарацейшай і найбольш шліхам да калектывізацыі і машынізацыі сельскай гаспадаркі, павінна праводзіцца ў жыццё ўсімі магчымымі мерамі. Хутар-жа і отруб на погляд гэтых таварышоў павінен быў дапускацца толькі ў выключных выпадках.

Зямельныя ўстановы, карыстаючыся тым, што з'яўляе на земляўпарадкаванні заўсёды было больш, чым можна выпісваць, праводзілі работу ў першую чаргу па тых заўсёды, у якіх селяне выбіралі пасялковую форму землякарыстання, не звязваючы на тое, што заўсёды на хутары былі паданыя раі.

Былі і такія выпадкі, калі селяне ўпарадкавалі сваю зямлю, ліквідаваўшы паміжвакоскую праваслаўную і далёказямельне і разбіўшы на пасёлкі пры дапамозе земляўпарадкавальца і зямельных устаноў, самі пасля разбілі свае невялічкія пасёлкі на хутары.

Была-ж часам і тое, што зямельныя камісіі адмянялі земляўпарадкаўчыя правыя як «хазяйстве нецелесообразныя» ватым толькі, фактычна, што там на ўпартым просьбе селян земляўпарадкавальца стварыў хутары, а не пасёлкі.

Пытаньне гэта абгаварвалася на шматлікіх з'ездах, нарадах і пасяджэннях, але яснасці ў ім не было, а быў поўны разброд.

III Усеагульнага З'езда Саветаў у мінулым годзе, па дакладу «Аб мерапрыэмствах па лідыяцыі і замацаванні сельскай гаспадаркі» вынес рэзалюцыю, п. 7-ы якой пацвердзіў яшчэ раз, што землякарыстаннікі маюць поўнае права выбіраць любую форму землякарыстання.

Але і пасля гэтага яшчэ ў нас не было цвёрдай лініі ў гэтым пытаньні, і масовыя працаўнікі часта хіталіся

пры вырашэнні тэй ці іншай справы. Яснасць гэтаму пытаньню дае цыркуляр Наркамзему ад 12 чэрвеня бягучага году. Азначаны цыркуляр забараняе масовым зямельным установам прымаць адміністрацыйныя захады проці свабоднага выбару форм землякарыстання. Адначасна з гэтым цыркуляр прапануе прымаць усе захады да стварэння такіх форм землякарыстання, якія найбольш спрыяюць мадэрнізацыі сельскай гаспадаркі, а гэта таварышэ і пасялковыя формы. Далей цыркуляр укавае, дзе і якія формы магчымы і патрэбны праводзіць. Там, дзе масовасць бедна вядома, дзе для пабудавання калодзежаў патрэбна многа сродкаў, рэкамендуецца стварэнне пасёлкаў з грамадскім шматпалёвым саванаротам. Там-жа, дзе ў селянства моцная цяга да выдзялення вусім асобных гаспадарак, цыркуляр рэкамендуе стварэнне пасёлкаў з нарэзкай кожнаму гаспадару асобнага паловага участка. У такіх выпадках нааразюцца 10-12 ці гаспадарак равам сядзібы пры адной вуліцы, у цэнтры сядзібаў адводзіцца грамадскіх участках, а пахалі нааразюцца так, каб участкам кожнага гаспадары падыходзіў да яго сядзібы.

Па пытаньню аб тым, якіх апрамажных размераў павінны быць пасёлкі ў кожнай акрузе, зараз няма яшчэ патрэбных дакладных даных, у звязку з чым цыркуляр прапануе кіраўніцтва тымі дэталі, якія выяўляюць у выніку работ мінімальных градаў. Згодна гэтым даным, сярэдні лік двароў у адным пасёлку складае: па Менскай, Барысаўскай, Бабруйскай, Магілёўскай і Калінінскай акругах, 10-12 двароў, па Віцебскай, Аршанскай і Полацкай 6-7 двароў, а Слуцкай і Мавірскай 10-15 двароў.

Ад умення зямельных работнікаў на многім будзе залежаць дасягненне гэтага неабходнага арганізацыі пасёлкаў там, дзе гэта па ўсім даных выдатна. Але калі селяне, кіруючыся сваімі гаспадарчымі меркаваннямі, ўсё-ж такі патрабуюць арганізацыі хутароў, зямельныя ўстановы ня ў праве адмовіцца праводзіць земляўпарадкаванні па гэтых матывах, альбо аддаваць яго на неабмежаваны тэрмін.

Трэба спадзявацца, што цыркуляр 12-га чэрвеня ўнясе яснасць і паложыць канец тым хістанням, якія былі ў пытанні выбару формаў землякарыстання.

К. П.

Рабочае і прафэсійнальнае жыццё.

І адміністрацыі ня шкодзіць ведаць Кодекс Законаў аб працы.

Шмат хто з гаспадарчаў і наваціцаў нас, работараў, у аднабачковы і няправільным высвятленні фактаў. Гэта абсалютная напярэда. Нажаль, яшчэ і зараз некаторыя гаспадары заслугаваюць таго, каб іх неаднабачковыя агульнаму напрамку палітыкі партыі і савецкае ўладу, бязлітасна выкрываліся і асуджаліся.

Зараз і прыдзецца патурбаваць аднаго з нашых гаспадарчаў. Справа ў тым, што ў часе пераўтварэння калектывага ўгавору ў аддзяленне Прадасілікату, начальнік апошняга т. Чысцякоў парушыў усе элементарныя правы аб працы.

Перш за ўсё «отарваны» гаспадарча заявіў, што ён згодзен падпісаць угавор толькі на тых супрацоўнікаў, якія працуюць вараз.

Далей, згодна Кодексу Законаў аб працы, кожны новы працаўнік павінен 2-х тыднёвае спробы, лічыцца сталым працаўніком. А тав. Чысцякоў гэты пункт Кодексу вусім не прызнае. Ён яны лічыцца з паставава Савету Народных Камісараў БССР аб утрыманні падрастаю (бронь) у ліку 6 проц. агульнага ліку працаўнікоў, а пераходы і ваяўляе, што ён вядзеца ўзяць толькі 2 проц. броні. Учынкам т. Чысцякова савоз быў так абураны, што прапанаваў яму ўпачатку вывучыць Кодекс, а тэды прыйсці ўтварыць угавор.

— Я падначальваўся майму начальству ў цэнтры, а не Кодексам. Без майго начальства я не магу, — сур'ёзна адказаў т. Чысцякоў.

Абмінуць маўчаннем гэтага нельга. Трэба выявіць, мо' і праўда, што начальства т. Чысцякова вышэй за Кодекс, каб ня выходзіла, што работары «чапляюцца» да адміністрацый.

Прапрацаўнік.

Чаму шкодуюць воды. (Электрастанцыя, Менск).

У нас ёсць паставава завама аб тым, каб работары, які вызначаны ў камісію па ахове працы, з'яўляючыся кожны месяц на адзін дзень ад работ на прадпрыемстве для ўпарадкавання аховы працы. Аднак гэта, чамусьці, у жыцці не праводзіцца.

Апроч таго, камісія па ахове працы ўжо 2 разы разабраўся справа аб тым, каб у наваціроў быў пастаўлен бак з гатаванаю вадой і графіны, але адміністрацыя і ня думае праводзіць гэта паставава ў жыццё.

Металіст.

Масавы выезд у падшэфную вёску.

(Чырвонапольскі раён, Полачына).

Ячэйкі КП(Б) і ЛКСМБ заводу «Труды» 13 чэрвеня наладзілі масавы выезд у падшэфную сельсавет. Яшчэ загадаў да гэтага выезду падрыхтавацца, а дэля таго, што з гэтаму часу падасяла кампанія па тлумачэнню новага с.г. падатку, высунулі дакладчыка і па гэтаму пытанню.

Надзеля. Яшчэ толькі 6 гадзін раніцы, а ўжо па вуліцах заводу бедатня. Гэта чырвоныя галштукі бегаюць, агукаюцца і яны хочуд ісці на вёску.

Камсамольцы і дарослыя работары выбіраюцца з народом, каб адтуль з музыкой духавога аркестру ісці да сельсавету (на адлегласці 8 кіламетраў).

А палове 9 гадз. стройныя шэрагамі пад музыку вышлі з заводу. Падарова жытхары бліжэйшых вёсак далучаліся да гэтай грамады, так што пакуль дайшлі да сельсавету, сабралася ўсяго каля 150 асоб.

Тутак ж равам і артысты, што будучы стаяць спятак, а з вяду фурманкі з прыладамі.

У саведзе прызначаны пленум і агульны сход селян.

Людзей сабралася шмат, бо ўсё і

цікавіць такое пытаньне, як новы падатак. Апрача работары заводу, прыехалі і прадстаўнікі ад Чырвонай арміі, каб з савайго боку прыняць шэфства над с-саветам.

Прадстаўнік Чырв. арміі яшчэ раз разотлумачыў, дэля чаго бярэцца шэфства і што яно павінна даваць. Потым дакладчык з заводу гаварыў аб падатку на 1926-27 г., падрабязна ваставаўшыся на новых прынцыпах гэтага падатку, звазначыўшы, што ў гэтым годзе 20 проц. бядняцкіх гаспадарак увоім звальняюцца ад падатку. Выявілася, што селянства здаволена новым законам аб падатку.

Пасля плеуму будаўся спяк такль па часова будавання камсамольцамі спене; ня было толькі вядікаў сядзець, і ўвесь час спятаклю прыходзілася стаяць.

Такой увагай да сябе як з боку работары так і Чырв. арміі, селяне застаўся надта здаволены; аб гэтым сведчылі выступленні в падзякай з боку селян.

Толькі а 10 гадз. увечары пад гукі музыкі разыйшліся па хатах.

Мятла.

Больш жывой сувязі.

(Пухавіцкі раён, Шынчына).

Шмат прыходзіцца чуць скаргаў работары савозных гаспадары і парабкоў на неадваляюцца абслугоўвання іх вышэйшымі савознымі арганізмамі. Вось адзін прыклад, якіх ня мала ёсць: работары саўхозу Любін кажудь: «Скора будзем саўхозу сьвяткаваць, як у нас прадстаўнікі савозных арганізмаў былі».

Зацікавіўшыся гэтым, я ўведаў, што апошні раз старшыня раённага савозу с.г. і лясных працаўнікоў і прадстаўнік савозу в Менску былі ў саўхозе Любін з паўгода таму назад, калі адбылася перавыборная работаром. Пасля гэтага ніхто з раённых і вышэйшых савозных устаноў у саўхоз не паказваўся.

Выходзіць па маему казінчына: пачалася кампанія перазыбару савозных ячэй, пахалі, выбіралі, а далей, як кажудь, хоць трава не расціць. Ну, яшчэ бывае, што аб'ектамі не забываюцца... а яны прымаюцца да кіравання, невадома.

У большасці работары, выбраныя ў ніжэйшых савозных ячэйкі—людзі мала.

Горад фабрык і заводаў.

(З блёк ноту работара).

Кіпіць праца на будоўлях.

Першае і самае моцнае ўражанне ад Нова-Барысава гэта—горад будучы. Польская акупация пасля сябе пакінула добры помнік. Сямейныя будыні горады былі ўражаныя—папалены і шпер работары калектываа залечваюць раны.

З самай раніцы пачынае кіпець праца на будоўлях.

Доўгай стужкай цягнуцца падводны з дошкі.

Весела звыяюць тапары і пілы.

Густы і сьвежы пах ільскайскіх стружак застыў па ўсёй мясцовасці.

За апошніх два гадз у Нова Барысаве ўжо пабудаван работары-пасёлкі з 15 дамоў. Зараз закладзены фундамент яшчэ на шэсць.

Пасёлківы дом складаецца з 4-ох пакояў, па два на кожную сям'ю.

Акрамя гэтага да дому належыць невялічкі агародзік і хлэй.

І ўсё-ж, ня глядзячы на гэта, кватэраны крысе у Нова-Барысаве далёка ня знішчаны.

На адным з самых буйных прадпрыемстваў гораду, шкляннай гуче імя Домбаль, шмат прыяжджых работары прымушаны ў ім-жа жыць.

Зразумела, што жыццё ня надта зручнае і які бываюць ад гэтакага «уюта» вынікі для здароўя.

Ня толькі пасёлкі будуюцца ў горадзе фабрык і заводаў: зараз загарадны лясак аб'яраецца ў шырокі прыгожы парк.

Рыхтуюць фундамент на рабочую амбулаторыю. Разбіваюць вялікую на 500 чалавек разлічваю, злучваю лясуючку.

Але і гэта ня ўсё.

Гарадзкая прыстань, да якой падыходзяць пароходы, за апошні час зусім развалілася. Ад яе засталіся толькі адны дошкі.

Прытоны, каб ня было ніякіх няшчасных падзей, трэба ў самы кароткі час аббудавана.

Зразумела, што і «Масква» не адрозніваецца, праз год, праз два Н.Барысаў—і пачае будзе цяжка. Расце ён.

Кіпіць праца на будоўлях.

Нешта аб беларусізаванні.

Вядома ў горадзе гавораць адразу на 4-ох мовах.

Праўда, беларуская частка вывесак ня пачаў іх пісьмавымі замест кружы—шасці і наадварот; але гэта яшчэ нічога.

Кепска тое, што ў горадзе не адшукана беларускай газет. Калі хто звернецца за ёю ў станышны міск, дык яго адсылаюць на пошту, а там у сваю чаргу ішлюць у кіск.

Верай. А газеты пакуль няма.

Работары ф-кі «Чырвоная Барыза» перада-

посмяненні і разбіраюцца ў аб'ектах ня вусім добры.

Прымячаюцца і такія выпадкі, калі член работаром растлумачвае работаром савозныя справы і правідава; але работары ўсё такі адносяцца з недавер'ем. Гэта падцвярджаецца яшчэ і тым, што работары на сходах, дзе прысутнічае прадстаўнік вышэйшага савознага арганізма, стаяць пытанні, якія вырашаюцца сваім работаром, каб уведаць, ці правільна яны вырашаны на месцы.

Каб стварыць аўтарытэтыны работаром і ўмацаваць яго працу, райком савозу павінен плянава наведваць саўхозы і іншыя абслугоўваемыя прадпрыемствы на менш аднаго разу ў месяц, праводзячы агульныя сходы работары.

Праводзячы жывую сувязь з нізавымі савознымі ячэйкамі, савозныя арганізмы дасягаюць значна большае шырыні і прадукцыйнасці савознае працы на месцах. Таксама звышчыцца напярэвая непатрэбная валакіта, якой ёсць яшчэ шмат.

Н. Зімін.

Кучаравае дрэва.

(Казка).

Прысвятчаецца з. вядулі.

Буйна-радасна, сакавіта - музычна шумелі маладыя лісьці на Кучаравым дрэве. У гэтым шуме пераліваліся найдалікатнейшыя тоны тае песьні, якую можа было б назваць песьняю аднаўленьня, бо была вясна, маладая, як пена разаводзіды, прыгожая, бы сьвітанне майскае раніцы, поўная сілы, радаснага перываньня і таго няяснага адчування, што складае скарб і хараство моладасці. А калі раніца на вільготным лісьці гэтага дрэва спынялася промені сонца, заліваючы сяды і недасяжных глыбін, то яны разавешвалі на іх інагострунну эрф7. Па ёй прабегала дыханне лёгкага-лёгкага ветрыка, і струны яе дрыгачелі так пясчотна-эвола, што і самае тонкае вуха не магло раслухаць іх дэівоснага звону. Можна гэта была нават і ня песьня зялёнага лісьця, а марш-лятуні Кучаравага дрэва, бо як правесці гравіцы між імі? І толькі тады, калі хвалі ветру, абуджаныя тымі ж праменьнямі сонца, набігалі лужэй і мацней павявалі сваімі лёгкімі крыльямі над зялёна-струннаю арф7, голае яе музыкі чуўся вырвана. У гэтым голае было жыццё поўных прастораў, шум пшчы, звод шырокіх лугоў, ціхае вадуманне рэчных заток, гутарлівае імкненне рачулак і рэчаў, бо над усім-жа гэтым пралатаў чародзей-ветрык і браў у свае пракрыоты хвалі ўсё гэтыя тоны і адбіваў іх на арфе. Самая-ж песьня зялёнага лісьця агортвалася ў навіравна-прыгожыя чары адвечнай казкі зямлі, тае казкі, што ствараюць прырода і людзі. А ў гэтай казцы было вечно моладое хаданне в яго радасцамі і неадлучным смуткам, смелае парыванне да вольнага жыцця і найцікавейшы сьвет дэкарыялі фантазіі, што ня ведае ніякіх гравіц і снуецца ў недасяжных прасторах зямлі і неба.

Так шумелі маладыя лісьці на Кучаравым дрэве, так адбівалі яны песьні на парозе вясны.

Шэпатам адавадзеньня шушукаліся

суседнія дрэвы і, адбіваючы тоны зялёнага лісьця на Кучаравым дрэве, неслі іх далей па лесе, аддавалі іх мурожнай траве на лузе, аksamітным рунам хлебных засеваў на полі і вечна рухлівым хвалям рэк, а сэрбраваныя віці тужлівага месаца пераносілі іх у прасторы маўлівага надзем'я.

Красавала вясна і дарыла шчодрата вясні, яскравымі золатам завівалася на ўсходзе, у бліскучай плыні купалаея ў поўдзень, залатымі іскрамі залівала заход і расплатала в сваіх дэмна-рухных кос агітасця стужкі і развешвала іх на бязмежных нябесных прасторах... Красавала вясна і дарыла шчодрата вясні.

І шумела буйное лісьце на Кучаравым дрэве, голае шумела вяснае. А ў гэтым шуме чуліся рытмы жыцця, сталыя повесці аб тым, што тварылася наваколя «падродным небам», навакольных голях». І ціша і громы пакідалі сляды на струнах Кучаравага дрэва, і ў лепятанні яго буйнога лісьця чуўся іх голае. Ласкала іх ноц і разгортвала перад імі і чары свае, і таёмнасць сваю, і тым падзеі, што адбываліся пад полагам чорнага мроку.

І схадыліся русалкі сюды чарадоу, каб пасядзець на карэньнях Кучаравага дрэва і паслухаць шум зялёнага лісьця. І лясун тут развешваў струны гусолья сваіх, каб пераняць песенныя чары зялёных лістоў.

Гучна шумелі суседнія дрэвы, гудзадаваленьня бег ад вяршынь да вяршынь. Так разносіўся голае Кучаравага дрэва па лесе, так шумела буйнае лісьце ў росквіт вясны.

Але не адным толькі гэтым жыло Кучаравае дрэва. Можна я ня вусім дакладна выкажу сутнасць таго, што складала яго прыроду, калі скажу, што дваістым жыццём жыло яно тут.

Гайдаліся песьні яго на галінках у лесе. Вечарамі і ў часе сьвятання гэтым песьням уторыў салавей, і ад зялёнага дзіцячага сьмеху калыхаўся-дрыжаў ручаёў, расплываючыся сэрбрам

па лесе і слухаючы гэтыя песьні. А то іх чуў, то казаў або думаў сабе: «Вось шчаслівае дрэва! Эх, каб мне быць такім!».

Так, гайдаліся песьні на галінках па лесе. Лес іх чуў, чула поле, і луг, і трава, і вада, і вобшжа на полі, але ці ведаў хто аб думках Кучаравага дрэва? А былі ў яго думкі, тымбока-вагоныя, для чужых вачэй і вушэй няпрыметныя і нячутныя. Часамі сусікоўваліся яны і нібы зніклі вусім, а часамі віхрыліся, бы мяцеліца ў полі, і балючы сьлед пакідалі дасць там, у нутрах-глыбінках, а сукруты жылі і жылі. Хто іх ведаў? Хто іх чуў? Ніхто. Адчувала іх толькі само Кучаравае дрэва да той веда-лятуны ведаў трохі пра іх. Ой шмат чаго ведае ён! Не дарма-ж ён віхрыцца па сьвеце. Нават голае былінікі ня міне яго вука.

Набязіць гэты вар'ят—вечер, прыпадзе гарачае шчакоу да халоднага лісьця і пачне і пачне шаласьцець-шалапець аб тых дрэвах, што параскіданы, як і гэтае дрэва, па ўсіх ветрах зямлі. У гэтым шэпату неспакойнага ветру чуліся дакоры тых дрэваў і скарга іх на Кучаравае дрэва: для чаго і на вошта яно так моцна врасло в гэтым грунтам зямлі? І каму яно аддае гэты песьненны дар? А для іх, для радні, дзе і быў заложен гэты дар, што дае? Адей толькі водгук прыгожых песьняў, толькі водблеск агню, адны толькі іскрачкі з таго кастра, што гарыць для друці.

Шуміць-шаласьцець неспакойны вечер, калыша буйное лісьце. Многа гарчачы ў гэтым шаласьцеўні бяспрытульнага ветру.

Слухае Кучаравае дрэва, і постаць яго ахінаецца ў цень. І зашопча яно ў адказ гэтым звядлівым, горкім дакорам:— Ну, што ж? Так сталася. Я тут вырасла. Сомі гэтай зямлі, дзе ўраслі мае карэньні, пераліліся ў сэрца маё і ў мыслі мае, і гучаць яны ў песьнях маіх...

Эх, многа цяжкіх мінут перажыло Кучаравае дрэва!

У глыбі, дасць у нутрах гэтай глыбі, ёсць нікому нявінныя сьрыжалі, а на гэтых акрыжальных запісках мукі і боль, ад якіх часам ніхто ня ведае і не дагадваецца.

Якуб Колас.

10-XI 1925 г.

